

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota,
Kiadóhivatal:
Bulv. Regele Ferdinand 2a,
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Sürgőny cím: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... .. 360 Lel.

Fél évre ... .. 180 Lel.

Negyed évre ... .. 90 Lel.

Havonta ... .. 30 Lel.

Hirdetések díjazás szerin' vétetnek fel.

Megjelenik naponta regge.

Égetően fontos.

Hétfőn este tűzilárma verte fel Arad város csöndjét. Előcsörtetek az aradt tűzoltófecskendők, a városi tűzoltóság derekasan dolgozott és szerencsére sikerült is elhárítania a nagyobb tűzveszedelmet. Ez a tüzeset talán nem is volt olyan jelentékeny, hogy érdemes volna részletesen foglalkoznunk vele. Azonban — mint már annyi esetben — intőjelül szolgál arra, hogy ideje volna Arad város elhanyagolt tűzoltóságát olyan modern tűzoltószerekkel ellátni, amelyek segítségével a katasztrófálisabb tüzvészeket is meg lehetne akadályozni. Ez a kívánság — sajnos — már nem új, hiszen minden esetben amikor valamelyik aradi házra felrepül a vörös kakas és az emberek megrettenve *tűz van!* kiáltanak, felvetődik a tűzoltóság reorganizálásának kérdése. Az ügyben azonban az a szomorú, hogy hiábavaló minden tűzilárma, harangok félrekerése, a városi hatóságok sehogysen képesek megtalálni azt az anyagi bázist, amellyel meglehetne teremteni Aradon is a többi erdélyi városéhoz hasonló modern felszerelésű tűzoltóságot.

Amak idején egy nagyobb tüzvész után felvetődött az az eszme,

hogy a tüzveszélyek révén leginkább károsuló aradi gyárak, nagyobb vállalatok és biztosítótársaságok teremtsék elő társadalmi uton azt a tőkét, amely elegendő a tűzoltóság újjászervezésére s a mely bizonyára csak elenyészően csekély hányada az eddigi és azután következő tüzkároknak. Az akció abban maradt, a tűzoltóság nem kapott semmit. A tűzoltóság főfecskendője még mindig félóra megmondolási idő után képes csak a vizszolgáltatásra és ez a félóra éppen elegendő arra, hogy a tüzvész, katasztrófális méreteket öltön. Aradon már régóta modern benzinfecskendőknek kellene tüzesetén a víztömegek hektoliterjett a lángok közé lövellniök, nem pedig csekély vizszolgáltatású kézi fecskendőknek, aminőket manapság már csak faluhelyen használnak. Aradváros közönségének nem szabadna addig várnia, míg a feje fölött kigyullad a tető, hanem előrelátó intézkedéssel elejét kell vennie az efféle katasztrófáknak.

Éppen azért kiáltjuk most is, hogy tűz van és verjük félre a harangokat, hogy végre lássák be az illetékes hatóságok és maga a közönség is, milyen szó szoros értelmében *égetően* fontos a tűzoltóság mostoha és elhanyagolt helyzeté-

nek megjavítása. Ne várjunk újabb katasztrófálisabb mementókra, a melyek nyomtatékosabban figyelmeztetnek bennünket a veszély magyarságára és arra, hogy *iam proximus ardet Ucalegon*, hanem olyan kisebb intőjel után is, minő aminő a hétfői tüzeset volt, intítsuk meg a nemrégiben megindult akció kátyuba rekedt szerkerét. A jövő meg fogja mutatni, mennyire bölcs és haszonnal járó befektetés ez a preventív akció és ugy a hatóság, mint az érdekeltek jól tennék, ha *még most* újra leülnének a zöld asztal mellé és megtárgyalnák a tűzoltóság számára nyújtandó kölcsön módozatait.

Mert lehet, hogy üzleti szempontból pillanatnyira kevésbé gyümölcsözőnek látszik a városnak adandó altruista kölcsön, hisz a mai korszakos időkben nevéstégesen kevés a befektetett tőke után járó csekély kamat. Az idő azonban megmutatja, hogy a kamatok ebben az esetben sokkal-sokkal gyümölcsözőbbek, mint a mai harminc-negyven százalékos fizletekben. Hiszen itt nem eformér, bankjegyszaporulatról, hanem felmeríthetők értékek, pótolhatatlan tőkék megvédéséről, házuk, gyáraink, raktáraink biztonságáról van szó. A befektetés tehát — ha nega-

tív formában is, — a lehető legjobb és előrelátóbb üzlet, a legbölcsőbb viszontbiztosítás.

Ne várjanak tehát tovább az érdekeltek, akiknek a körében a tűzoltóság részére adandó hitel eszméje már-már kidávzó megoldásra talált, ne áltassák magukat a pusztító elemek ideiglenes pihenésével, hanem mielőtt még újból felharsanna a bajjóslatu vészkiáltás, a *tűz van!* — biztosítsák a maguk és a város lakosságának nyugalalmát a fűzőbe fulladt akció életrekelésével és tető alá hozatalával.

Megkezdődtek az egyetemi előadások.

(Nem bocsátják szabadon a letartóztatott diákokat.)

Bucurestből jelentik: Az egyetemeken az előadások tegnap csendben folytak le. A legtöbb egyetemen igen kevés román hallgató jelent meg. A tábla visszautasította a letartóztatott diákok szabadlábrahelyezése iránti kérélmét. A letartóztatottak ügyében a főtárgyalás ma megkezdődött.

Clujról (Kolozsvárról) jelentik: A cluji (kolozsvári) egyetemi hallgatók tegnap este filést tartottak, amelyen szóba került egy az egyetemi tanács által ultimátumsze-

Klári.

Irta: Ill. Vas Gusztáv.

(A Kölcsey-Egyesület drámai pályázatán az ezer leies első díjat ill. Vas Gusztáv, a jónévű aradi író nyerte meg *Klári* című társadalmi színművével. A pályanyertes színműből alább közlünk két érdekes jelenetet.)

6. Jelenet.

Az orvos, 3 beteg.

3 beteg: (Negyven év körüli úri asszony.) Jó napot kedves doktor ur. Látja újból itt vagyok.

Az orvos: (Barátságosan mint régi ismerőst ha üdvözlünk.) Csókolom a kezét. Mi az csak nincs baj?

3 beteg: De bizony van. Az én régi nótám. Le vagyok gyengülve, összerogynak a lábaim. Vastagon ki vannak dagadva a visszereim. A hátam majd kiszakad a fájdalomtól s a kariaimat meg alig-alig érzem. Doktor ur azt hiszem valami súlyos idegbaj vesz erőt rajtam. Félek, hogy egy szép napon végleg elhagy az eröm s összerogyok a kinoktól.

Az orvos: (A beszéd alatt heveslőleg bólint a fejével és kisé mosolyog.) A polgár, különösen a ma tisztviselő asszonyok el-

kerülhetetlen betegsége. Szerelmi házasság. Gyermek. Kevés jövedelem. Sok munka. Gond. Lelki és testi kimerülés.

3 beteg: De ugy-e nem fog megint pihentő, nyugalmat, a munkától való szigorú tartózkodást, fiúdot ajánlani, most amikor nagyon jól tudja, hogy egymás után kell minden értéktől megválni, eladni a legkedvesebb emlékeimet, hogy a mindennapi kenyeret az asztalunkra tudjam tenni?

Az orvos: Nem, asszonyom! Nem rendelem, mert tudom, hogy ez az orvosság még a mai drága gyógyszerekénél is drágább magának, elérhetetlenebb. Maguk, okos, jó asszonyok az élet legnehezebb kálváriáját járják, mindannyian akik így élnek glóriás vértanui, apostolai a világnak, s bár látjuk vállukon a keresztet, azt képtelenek vagyunk levenni. Feláldozzák az életüket családjukért, azért a kis illuzióért, a mit a fiatal években zártak a lelükbe, s bármint szeretnők is megönni magukat ettől a sorstól, a kerülhetetlen végzettel nem tudunk szembeállni. Maguk lesznek ennek a kornak legendás asszonyai. Ne várjon, ne kérjen orvoslást senkitől, ezt az utat végig

kell járnia. Az ellenszere ennek a szenvedésnek önmagukban van. A jószágban. A lelki erejükben. Ha elfáradt, ha azt hiszi, hogy kidől, leroagy a nagy súly alatt, ölelje magához a gyönyörű, okos, helyesen nevelt gyermekeit, csókolja össze őket, hallgassa kacagásukat, az majd felüdíti, új erőt ad ismét egy időre. (Odamegy az asz szonyhoz megcsókolja a kezét.) Ez a rendelésem a maga részére édes jó asszonyom!

3 beteg: (Megtörli a szemét.) Köszönöm. És ha belepusztulok?

Az orvos: Emberek vagyunk, a kiknek megszatott a sorsuk. Ha így rendeltetett, akkor így kell bekövetkeznie. Bizzék benne, hogy amit ma szenved a nagy igazság előtt nem marad jutalmatlanul. Bár én vinnék annyi érdemet az ítélőszék elé.

3 beteg: Isten vele doktor ur, még egyszer köszönöm.

Az orvos: A viszontlátásig. Üdvözlöm a férjét. Legközelebb tesszem tiszteletemet. Csókolom a kezét. (A 3 beteget az ajtóig kíséri.)

3 beteg: Köszönöm. Várjuk! (El.)

7. Jelenet.

Az orvos, 4 beteg.

4 beteg: (24—25 év körüli jó

megjelenésű úri leány.) Jó napot doktor ur!

Az orvos: Hozta Isten Sáci! No mi baj?

4 beteg: Szüvedek doktor ur!

Az orvos: Mitől?

4 beteg: Az élettől.

Az orvos: Maga Sáci?

4 beteg: Igen én.

Az orvos: Meg lesz lepve, ha azt mondom, vártam ezt a látogatását. Láttam a szemén már réggen, hogy egy napon ide fog ide kell jönnie hozzám. Okosan tette, hogy most jött amikor még nem késő.

4 beteg: Ugy elárultam magamat, hisz akkor mások is észrevehették...

Az orvos: Nem. Egészen nyugodt lehet. Én az orvosuk, aki évek óta látom mint él előttem, csak én vehettem észre, s hogy megkönnyítsem a helyzetét, helyett, hogy gyónást kérnék magától baja megállapításához, az évek megfigyeléseiből leszűrt diagnozist rögtön megállapítom s aztán az orvost kikapcsolva mint ember adom meg magának édes kis Sáci a tanácsaimat.

4 beteg: Máris megnyugtattott. Az orvos: No lássuk. Szülői gondos vallás erkölcsi alapon nevelték. Példás gondossággal tet-

rien kibocsájtott rendelkezés. Az egyetemi tanács egyik legutóbbi ülésén arra az álláspontra helyezkedett, hogy azokat a hallgatókat, akik nem járnak el rendszeresen az előadásokra, egyéb büntetéseken kívül a menzákra is kitiltják. (Rador.)

Uj törvényszékek Erdélyben.

(Ahol a magyar bírakat elhelyezik)

Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Florescu igazságügyminiszter legutóbbi clujai (kolozsvári) tartózkodása alkalmával megvizsgálta az erdélyi igazságszolgáltatás szerveit és az igazságügyi vezérfelügyelővel közölte azokat az új szempontokat, amelyeket be akar vezetni. Az igazságügyminiszter elrendelte, hogy valamennyi erdélyi tábla székhelyén hat hétre tartandó telekkönyvi kurzust kell beállítani, amelyen mindazok a tisztviselők kötelesek résztvenni, akik ilyen ügyekkel foglalkoznak. Kijelentette még az igazságügyminiszter, hogy a Székelyföldön három új törvényszéket állíttat fel és pedig

Sepsiszentgyörgyön és Megemlítette azt is, hogy az új bíróságokhoz az esküre jelentkező magyar bírakat fogják kinevezni, akikről nem kívánják majd olyan szigorúan, hogy a román nyelvben olyan jártasak legyenek, megkövetelik azonban, hogy jóindulatot tanúsítsanak a román nyelv elsajátítása érdekében. (Rador.)

Poincaré beszéde a németek ellen

Németország fizetni akart. Mit mondott a német külügyminiszter? —

Párisból jelentik: Poincaré miniszterelnök Dünkirchenben a háború emlékére emelt szobor leleplezése alkalmával beszédet mondott, amelyben rátért a jóvátétel problémájára.

— Franciaország — mondotta — drágán fizette meg a győzelmet. Megesküdtünk halottainknak hogy ezt a győzelmet nem engedjük kitépni kezünkől. Minthogy Németország nem teljesítette vállalt kötelezettségét és minthogy nekünk magunknak körülbelül 100 milliárdot kellett helyettesíteni a magunkat és szankciókat alkalmaztunk. Ha még tovább hagytuk volna a huzavonát és Németországnak garancia nélkül megadtuk volna azokat a fizetési haladékokat, ahiket követelt, akkor ez teljesen kiszolgáltatott volna neki minket. Benyomultunk a Ruhr-vidékre s amikor megszállottuk ezt a gazdag bányász- és ipari területet, épületes dolgokat állapítottunk meg. Meggyőződöttünk arról, hogy Németország le tudta volna szállítani nekünk azt a szénét, amelynek kiadását tőlünk megtagadta, mert úgy rendezkedett be, hogy a ruhrvidéki szénét nélkülözhetette.

Berlinből jelentik: Poincaré dünkircheni beszéde politikai körökben nem okozott meglepetést. Sajnálatosnak mondják azonban, hogy a beszédben az előzenyességnek legcsekélyebb nyoma sincs és semmiben sem egyengeti a tárgyalás utját.

Berlinből jelentik: Rosenberg külügyminiszter a birodalmi gyűlésen hosszabb beszédben foglalkozott a külpolitikai helyzettel. Ismertette a Bergmann-féle német

ajánlatot, amelyet sem Bergmann sem Mayer, az elhunyt párisi német követ nem terjesztettek elő a párisi kormány elzárkózottsága miatt. Németország márciusban felajánlotta a harminc milliárd aranyárka fizetését, de a francia kormány meg sem hallgatta az ajánlatot hozó német diplomátákat, hanem elrendelte a Ruhr-megszállást. Ezután tiltakozott a Rajnai szövetséges állam alakítása ellen, amelynek élére nemzetközi igazgatás kerülne. A Ruhr- és Rajna-vidék német föld és az is marad. A német kormány elégszer bebizonyította békés szándékát. Kijelentette, hogy közte és a kancellár között nincs eltérés. Poincaré dünkircheni beszédével foglalkozva megállapította, hogy Poincaré nagy szolgálatot tett a német népnek a kölcsönös megértés megkövetésére.

Beszéde végén utalt arra, hogy Németországot és Franciaországot a sors együvé kapcsolja. Ha Franciaország rászánja magát, hogy elismerje Németország jogát az élethez és szabadsághoz, akkor elmúlik a veszély és lehetségessé válik a gazdasági együttműködés. Mig azonban Franciaországban hiányzik az elhatározás. Németország számára csak egy megoldás van: a kitartás.

— Foch — Lengyelország, marsallja. Bécsből táviratozzák: A lengyel köztársaság elnöke Foch francia generálist Lengyelország marsalljává nevezte ki.

4 beteg: Ez most meg védekezés a tanácsért?

Az orvos: Csak kiegészítő őszinteség. Ne csodálkozzék a hangomon, hisz a mai társadalmi élet hibái sehol a világon nem állanak oly nyíltan felfedve, mint egy ideggógyász szeme és füle előtt. Azok a tragédiák, amelyek megelőztünk játszódniak le, megrázóbbak mint Bernstein, Ibsen, Echegaray, Arcubasev egy-egy mezdöbentő színdarabjai az életről s bizony nem egy pillanatban állunk így, hogy magunkkal ragadnak bennünket is a tragédia szomorú aktusai.

4 beteg: És maguk annyit tapasztalattal, gazdagabban mindég tudnak uralkodni a saját maguk életének irányán?

Az orvos: Ha e kérdésre azal válaszolok, hogy mi is emberek vagyunk s a nagy törvény alól nem vonhatjuk ki magunkat.

4 beteg: Megelégszem a válaszával, értem, hogy mit akar vele mondani. Az élet tragédiái tehát Önöket sem kerülhetik-e?

Az orvos: Talán hamarabb érhet el, mint akiknek vigyáznom kell hivatásbeli kötelességemből az életére.

4 beteg: Isten vele doktor ur! Nem feledem el amiket mondott.

Az orvos: Pá Saci! Okosság! Bátorság! (Az asztalnál áll.)

4 beteg: (El.)

Az orvos: (Csenget.)

Hogy áll a leu?

Április 17-én fizettek 100 lelert:

Párisban 7-20 frankot

Budapest 2100 külföldi koronát.

Belgrádban 47.— dinárt

Bécsben 32600 osztrák koronát

Berlinben 9900 márkát

Buza-valuta.

(Buzabetét és buzahitel egy magyar pénzügyintézetnél.)

Az állandóan ingadozó valuták forgatagában minden államnak és minden gazdasági egységnek az a törekvése, hogy valamilyen módon állandó értékű eszközt létesítsen. A mai pénz, a valuta elvesztette stabilitását, szükség van olyan eszközre, aminek állandó értéke van és ami minden viszonyok között megközelítőleg ugyanannak az értékmenységnek a kifejezője. Ennek keresésében érdekes fordulat történt Magyarországon. — A Magyar-Olasz Bank részvénytársaság a buzaértéket vezette be állandó értékű gyanánt. Magyarország agrárjellegű lévén, a buzaérték az, amelynek értéke a többi értékekkel szemben a lehetőség szerint változatlan és így a legalkalmasabb arra, hogy az állandóan ingadozó és erősen romló magyar korona-valutát helyettesítse. A Magyar-Olasz Bank pénztárjegyet ad ki, amely buzaértékről szól és gyakorlatban bevezette a buzabetét és a buzahitel intézményét.

A buzabetétet a következő feltételek szabályozzák: A betét bizonyos mennyiségű métermázsa buza koronaértékében kell kifejeznie. A buza árának egységesítése céljából a „Tiszavidéki” 76 kg. súlyú „készaru” buzának a budapesti tőzsdén történt előző napi jegyzését szabta meg a bank irányadóul. A kifizetés a bemutatás napja előtti hónap kétheti jegyzésének közepáránvosa szerint történik. A betéteket legalább 6 hónapra, de legfeljebb 12 hónapra lehet elhelyezni. A kifizetésekor csedékesse válnak a kamatok is és ezek 6 hó után 6% 4 és fél, 9 hó után 5, 12 hó után 6 százalék. A kamatot is buza értékben adják egy mázsa buza után egy év elteltével 6 kg. buza értékét koronában. A buzaértékben kiállított „Pénztárjegy” bemutatása szól és tovább adható. A buzabetét legkisebb összege öt métermázsa, illetőleg az ennek megfelelő koronaérték, ami ma kb. 100.000 magyar korona, leiben mintegy 4000 lei.

Buzahitel gazdasággal foglalkozóknak nyújt a Magyar-Olasz Bank, de legkevesebb 20 métermázsa buza. A bank buzában állapítja meg a hitelt, de a fizetés mindig koronára átszámítva történik. A hitelvevő hitelokiratot és fedezeti váltót állít ki és a hitel után 8 százalékos évi kamatot fizet utólagosan a tőkével együtt. A bank rendszerint nem követel bekebelezést és mellékdíjat, jutalékokat sem számít fel, csupán önköltségek, bélyeg, kincstári illetékek térítendőek meg.

A Magyar-Olasz Banknak a buza valutára való áttérése döntő lépést jelent Magyarországon az állandó értékek keresése terén és a Tébe, a takarékpénztárak és bankok egyesülete, vala-

tek meg mindent, hogy élete ebben az irányban haladjon azután is, amikor már kínó a gyermek sorból, asszonvá lesz. Természetes vele született hajlandósága, a vére nem mindenben hagyta érintetlenül a nevelés hatásait. Egy észrevétlen pillanatban befészkelte a lelkébe magát egy férfi utáni rajongása. A férfi nem lehet a társadalmi formák szerint az Őné, mert ő is földhöz ragadt szegény. Alig képes annvit megkeresni, amennyi a saját létfenntartásához szükséges. Családot alapítani ma és itt képtelen. Ugy-e így van?

4 beteg: Teljesen így.

Az orvos: Szeretik egymást. Fláziák egymástól magukat, mert ha csak a természet törvényeire hallgatnának, magát a jónevelésű urileányt kiközösítené a társadalom. És ebben a harchan a társadalmi morál megöli a lelküket, felőrli az egészségüket, rab-ságra kényszeríti legszebb, legnemesebb érzéseiket. Saci édes ezt a fájdalmas utat járja magával együtt a mai generáció minden jónevelésű szegény uri lánya. A könnyebb véreik tulteszik magukat a társadalmi törvényeken, s alkalmazkodnak a ma erkölcsi fel-fogásához. Tanácsul nem adhatom azt, hogy kövesse teljesen az ő példájukat, de viszont azt sem mondhatom, hogy de igen csak szenvedjenek, sanvargattassák magukat, mondjanak le az életről. Hisz joga van az élethez, azért

küldetett a világra s áldotta meg a természet a maga kimeríthetetlen szénségeivel, s adott testébe megértő, szerető lelket. Nagyobb véték a természet törvényeivel szembehelyezkedni, mint a társadalom törvényeivel, mert az előbbinek alapja a megdönthetetlen isteni igazság, az utóbbié pedig az emberi hiúság és önzés. Saci! Emeljük ki magukat a környezetükből, az itthonból, amelyben minden van, csak emberi szabadság nincs. Keressék meg együtt azt a helyet, — hisz a világ oly nagy, ahol nem riad fel csókiukra a prüdéria, ahol embertársaik csak az embert látják mindkettőjükben, ahol nem kötik az ismerettség béklvői magukat a rágalom fájához, ha szeretni merik egymást. Dolgozzanak s meg fognak élni. Ne törődjenek azzal, hogy mit mondanak az itthonmaradottak, a társadalom, mely inkább eltüri az erkölcsi lesülvedést, a könnyelműséget, mint azt, hogy simuljon a természet törvényeihez.

4 beteg: (Feláll.) Köszönöm doktor. Megerősítette a hitemet, gondolkozom a tanácsán.

Az orvos: Csak gondolkozzék. Mert kell is rajta gondolkoznia. Ne feledje el azonban, hogy így beszélünk mi emberek akkor, ha másnak adunk tanácsot. Kérdés, hogy holnap, ha magunk jutunk ellenkezésbe a társadalom törvényeivel, tudjuk-e megtalálni azt a helyes utat, amit mások bajánál oly biztonsággal megtalálunk.

mint a budapesti kereskedelmi kamara rövidesen értekezletet tart az állandó érték megvitatása céljából.

Megrendszabályozzák a kosztbaadást.

(Ismét feljelentettek egy tőzsdebizományost.)

Budapestről táviratozzák: Ignácz Sándor tőzsdebizományos ellen ügyfelei sikkasztás és csalás címén feljelentést tettek. Ignácz ügyfelének papírjait kosztbaadta, később pedig nem tudta ezeket visszaszerezni. Az ügyfelek kára meghaladja a 35 milliót. Ignáczot azonban nem lehetett előállítani, mert már napokkal ezelőtt eltűnt Budapestről. Az ügyészség Ignácz ellen körözlevelet adott ki.

Különben a magyar pénzügyminiszter ma rendeletben tiltotta meg, hogy az egyes tőzsdebizományosok a közönség által náluk lefektetett értékpapírokat kosztbaadják, vagy pedig azokat akár mások részére, akár a maguk fedezetére felhasználják. Ha ezt mégis megtennék, akkor ezzel sikkasztást követnének el. Remélhető, hogy ennek a rendeletnek az életbe lépésével megszűnik az a visszaélés, hogy a közönséget a saját részvényeinek a kosztbaadásával súlyosan megkárosítsák.

Ahol felesleg van.

(Anglia kedvező pénzügyi helyzete.)

Londomból jelentik: Az angol alsóház mai ülésén mondotta el Baldwin kincstári kancellár a költségvetési beszédét. Beszédében beszámolt Anglia háztartásáról és az általános gazdasági helyzetéről. Kiemelte azt, hogy az ország helyzete az utóbbi időben lényegesen javult és a munkanélküliek száma lassan ugyan, de állandóan csökken. A tőzsdei árfolyamok javulnak és a gazdasági helyzet javulása következménye az egészséges politikának, amelynek az a legbiztosabb bizonyítéka, hogy a március harmadegyedikével záruló költségvetési év 101 millió font sterling fölösleget tüntet fel. Ezt leginkább azzal érték el, hogy a fegyverkezésre előirányzott összegből 97 millió fontot takarítottak meg. Reméli, hogy ez a megakartás a következő évben még emelkedni fog. Kijelentette, hogy bármennyire is igyekeznek az államadósságokat törleszteni, számolni kell az azal, hogy még az unokák is viselni fogják a nyomasztó terhek egy részét. A függő kölcsön összegét egy millió fontról 800 ezerre csökkentették. Az új pénzügyi törvénybe javasolja annak a főlvetelét, hogy a most folyó évben 40, a következőben 45 és azután pedig 50 millió fontot fordítsanak adósságtörlesztésre. Április negyedikén az összes adósságok összege 7773.5

millió fontra rugott. Ezzel szemben azonban a dominiumok 148.7 és Anglia szövetségei 1947 millió fonttal tartoznak az angol birodalomnak, míg Anglia az Egyesült Államoknak csak 720 millió fonttal tartozik. Anglia az elmúlt költségvetési évben a német jóvátételi

Gyilkos merénylet

egy aradmegyei községi bíró ellen.

(Bosszúból löttek agyon. — A község lakói gyűlöltek a bírót. — Keresik a tettest.)

Egy aradmegyei községi bíró ellen orvgyilkosságról kapott ma jelentést az aradi ügyészség. A gyilkosság indokai ma még nem látszanak tisztán, de annyit már is megállapítottak, hogy a községi bírót bosszúból ölték meg. Nem személyi bosszu vezette a tettest a merénylet elkövetésére, nem családi vagy személyi viszály végső csattanójaként dördült el a halálhozó fegyver, egy községi gyűlölete robbant ki ebben az esetben a községnek kapzsi és önző feje ellen. Nem lehet büntetnek olyan indok, ami azt menthetné és a gyilkosra példaadó büntetés vár, azonban ez a gyilkosság, amely egy hegyvidéki kis községben történt és fejlődésben visszamaradt lakosság önbíráskodása volt, megszégyenítő kell, hogy legyen és óva intsen minden önző és kapzsi hajlamu vezetőt, hogy a népet bosszúlatlanul nem lehet egyéni érdekekre kihátrálni.

Buceava (Solymosbucává) községben történt a gyilkosság. Buceava a Drócza hegységben a Petre Alba tövében fekszik Aradmegyében és a gurahonci körjegyzőséghez tartozik. Néhány év óta Costea Jova községi bíró áll a község élén. A bíró ellen már rég óta általános a panasz. Ezek a panaszok különösen az utóbbi időben, az agrárreformmal kapcsolatosan öltöttek súlyosabb méreteket: a község lakói azzal vádolták a bírót, hogy a földosztásnál a saját és rokonai javára jogtalan előnyöket szerzett a község lakosságának súlyos megkárosításával. De a rokkantak, a hadiözvegyek és az árvák is panaszoktól, hogy a bíró megrövidíti őket járadékaikban.

Costea Jova községi bíró tegnap este rokonával, a kisbíróval és egy erdőőrrel ült otthonában. A szobában, amelyet petróleumlámpa világított, öten voltak együtt. A szobában fölött csak egyetlen, udvarra nyíló ablakán át lehetett megfigyelni és nem az ablakon át történt a merénylet. Fél tíz óra körül dörrent el a gyilkos fegyvere, és a golyó a bíró testén, a melle alatt ütött át és a kilövő lövedék szétroncsolta felső karját. A bíró sérülése halálos volt, eszméletét azonnal elvesztette és egy óra múlva kiszáradt.

A merényletet azonnal jelentették a gurahonci előjáróságnak és a csendőrségnek. Az eddigi nyomozásnak már sikerült annyit megállapítani, hogy a merénylet Mannlicher fegyvert hasz-

füzetések címén 6.8 millió fontot kapott. Tekintettel arra a körülményre, hogy a költségvetés fölöslegét egészen az államadósságok törlesztésére fordították, a folyó költségvetési évben a kormánynak nincsen módjában a nagy cukor- és lisztadót leszállítani.

nált. A gyilkos, mint az következtethető, bejáratos lehetett a bíró házához, talán a szolgaszemélyzet közül kerülhetett, mert a bírónak három hatalmas kutyája volt szabadon az udvarban. A kutyák minden gyanus közeledésre hangos ugatásba kezdtek és az udvarba lépő idegent megtámadták. Tegnap este a kutyák csendesek maradtak, nem jelezték senki közeledését.

A csendőrség bosszu művét látja a gyilkosságban. Costea Jovát gyűlölte majdnem az egész falu. Hetenként kétszer-háromszor állott a járásbíró előtt, a fővárába kötelező természetű miatt került. A gyilkos kézrekerítésére minden intézkedést megtett a gurahonci csendőrség.

A vizsgálatot a gurahonci járásbíró indította meg és ma délután dr. Erdős Mátyás gurahonci vezető járásbíró és Babutia dr. orvos kiszállottak a helyszínre a boncolás megkezdésére és a vizsgálat bevezetése céljából. A bizottsággal együtt ment ki Buceavara (Solymosbucávára) Milos Károly gurahonci körjegyző is, aki a községi ügyekben tesz intézkedéseket.

Az árvák pénze.

(Az árvaszéki jegyző büne.)

Timisoaráról (Temesvárról) jelezték: A timisoarai (temesvári) árvaszék feljelentést tett Hollósi János dr. árvaszéki jegyző ellen, akiről kiderült, hogy az utóbbi évek folyamán több mint 150.000 lejjel károsította meg az árvaszéket. Az árvaszéki jegyző büne úgy derült ki, hogy egy asszony április 7-én megjelent az árvaszéknél, hogy átvegye 20.000 korona értékű lejjelbe helyezett ékszereket. Az ügy iratai azonban eltűntek és megállapítást nyert, hogy Hollósi János dr. meghamisított felhatalmazás alapján átvette az ékszereket. Mikor az ékszerek tulajdonosa kitudódott, barátai azt hitték, hogy Hollósi dr. pillanatnyi pénzszűrése miatt eladta az ékszereket és megakarták téríteni a kárt. Csak akkor álltak el ettől a szándékuktól, amikor kiderült, hogy Hollósi számos hasonló sikkasztást és visszaélést követett el. Így többek között a nagyösszegű Szívó-féle hagyatékból százezer lejjel sikkasztott. A pénzen márkát vett, de a márkák elértéktelenedése folytán az egész összeget elvesztette. A kárt Hollósi apósa térítette meg. Hollósi szenvedélyes kár-

tyás volt és sokszor nagy veszteségeket szenvedett.

Hollósi, akét szorgalmas hivatalnoknak ismertek ez évi március 15-én egy havi szabadságot kapott állítólagos gégebeteg orvoslására. Március 18-án eltávozott Buceavából állítólag nyugdíjaztatása ügyében, voltaképpen pedig azért, hogy vizumot szerezzen és külföldre utazzék. Március közepén feleségével együtt utazott Buceavából, de ezt megelőzően felesége ékszerait és fegyvereit 50.000 lejjel elzalogosította. Valószínű, hogy Hollósi már külföldön van, állítólag Jugoszláviában tartózkodik ahol üzleti összeköttetései vannak.

A paulisi kettősgyilkosság.

(Vallottak a Katona-fivérek.)

A paulisi kettős gyilkosság még mindig izgalomban tartja Aradmegye lakosságát. Mint ismeretes, a görög keleti husvét másodnapjának estéjén a paulisi szövetkezet korcsmájában Ardelean Traian paulisi legény agyonlőtte Katona Tódor aradi szabósegédet, aki testvérbátyjainál, a korcsma tulajdonosainál látogatásban volt. Másnap reggel Novac csendőrőrmester elfogta a gyilkost, akit kihallgatás közben a meggyilkolt testvérbátyjával: Katona György és Demeter revolverrel halálosan megsebesítettek. Katona Györgyöt és Demetert meghallgatta ki Sommer Nándor vizsgálóbíró, akik a kettős gyilkosság lefolyását a következőképpen mondták el:

Hétfőn este öcsénk, Tódornálunk volt látogatásban. Vacsora után borozgatni kezdtünk és úgy fél tíz óra felé, amikor koccintottunk és inni akartunk, odalépett asztalunkhoz a korcsmában mulató Ardelean Traian, aki kiütötte öcsénk kezéből a poharat. Mit akarsz? kérdezte Tódor. Ardelean nem felelt öcsénk kérdésére, hanem kirántotta revolverét és habbalötte Tódort, aki holtan bukott le a földre. Demeter bátyám ráugrott a gyilkosra, kicsavarta kezéből a revolvert, de a zárvárban sikerült Ardelean Traiannak elmenekülnie. Másnap letartóztatták Ardelean Traiant és ekkor bátyámmal felmentem a községhez, hogy a gyilkos revolverét átadjuk a csendőrpáncsnoknak. Demeter odanyújtotta a revolvert Novac őrmesternek, aki azt hitte, hogy Demeter le akarja löni és ezért nekiugrott és Demetert kituszkolta a szobából. En kaptam Demeter kezéből a revolvert, nehogy megsebesítse Novac őrmestert. Amikor Ardelean látta, hogy nálam van a fegyver és a csendőrpáncsnok bátyámmal viaskodik, nekemrontott s meg akart fogtatni, önvédelemből rálöttem Ardeleanra, aki ekkor a földreest s két napra rá sebeibe belehalt.

Sommer vizsgálóbíró a vallomásra jegyzőkönyvet vett fel és mind a két gyilkost előzetes letartóztatásba helyezte.

A hiányos tüzoltóság.

(Nyilatkozik Mihájloviics tüzoltó-főparancsnok.)

Az Aradi Közlöny munkatársa a tegnapi tízesettel kapcsolatban beszélgetést folytatott Mihájloviics Gyula tüzoltó-főparancsnokkal a tüzoltóság anyagi helyzetére és fejlesztésére vonatkozólag. A tüzoltó-főparancsnok a következőket mondotta munkatársunknak:

— A tüzoltóság fejlesztése tekintetében az utóbbi esztendőben ugyszólván semmi sem történt. Amíg a többi nagyobb erdélyi város egyre fejleszti tüzoltóságát, Arad tüzoltósága, amely valaha az akkori időkhez képest egyike volt a legjobban felszerelt tüzoltóságoknak — egyre jobban hátrébb szorul. A fejlesztést csakis anyagi okok gátolják. Egy-egy nagyobb tüzeset után a város vezető ségében megmutatkozik ugyan a hajlandóság, hogy a tüzoltóságok rendelkezésére bocsássa a modern tüzoltóeszközök beszerzésére már régóta kért 2 millió lei hitelt, de mivel a város anyagi helyzete nem bírja el azt a megterhelést, a hitel folyósítása is elmarad. Nemrégiben a biztosítótársaságok hajlandóknak mutatkoztak arra, hogy a tüzoltóság kifejlesztésére nagyobb kölcsönt nyújtsanak, de az erre vonatkozó tárgyalások végül is megfenskettek. Amikor nincs tüzeset, akkor feleslegesnek tartják a tüzoltóság javára hozandó áldozatot, ha pedig egy-egy nagyobb tüzvész bekövetkezik, kiderül, hogy *nincs pénz erre a célra*. Társadalmi uton pedig ma nem lehet a szükséges anyagiakat előteremteni, mert a város lakossága úgy vélekedik, hogy a városnak fizetett tüzoltósága van és így a város köteles gondoskodni annak fejlesztéséről.

— Ma az a helyzet, hogy a tüzoltóságok fölös számban vannak kézfecsckendői, de ezek kezelésére nincs elég szakképzett ember. Van ugyan egy gőzfecsckendőnk, de annak az a hátránya, hogy *húsz-harminc percig is eltart*, amíg a kazánban gőz fejlődik és a fecskendő fizembe lép. A személyzet ma 32 emberből áll, de a tüzoltók, amint kiképzésben részesülnek, sorban ott hagyják állásukat, inkább gyárakba szegődnek ahol jobban megfizetik őket. Ugyszólván hónaponként eltávozik a tüzoltóság kötelékéből 5-6 ember, aki jövendőleg foglalkozás után néz. Egy tüzoltó havi jövedelme színházi inspekciódíjjal együtt 1200 leinél nem magasabb. Amellett a tüzoltók 48 órai permanens szolgálat után egy szabad napjuk felét áldozzák fel a színházi inspekcióra, amelyért 10 lei díjat kapnak. Amíg a szükséges anyagi eszközökkel nem rendelkezik a város, addig szó sem lehet az aradi tüzoltóságnak a modern követelményeknek megfelelő kifejlesztéséről.

EZ ARAD!

„Szabad egy kis tüzet!”

Egész komoly bajok vannak a tüzzel. Le fogunk égni vele. Ma egész nap nem lehetett gyutát kapni Aradon. A trafikok és tőzsdék könyörtelen kisasszonyai kijelentték, hogy nincs gyuta. Néhány helyen azzal érveltek, hogy a *Monopol-felügyelőség lefoglalta a gyuta készleteket és holnaptól kezdve drágábban fogja árusítani. Ezt, ha az ember hiszékeny természetű, elhiszi, ha azonban az ember kissé cinikus, akkor egyáltalán nem hiszi el. A helyzet inkább úgy alakult, hogy valóban drágulás van küszöbön, de mielőtt még e küszöböt átlépnénk, a gyutát eldugták. Dugott tűz van jelen. Hamu alatti parázs. Tessék a hamuból kipiszkálni a parazsat és azzal rágyújtani, mert gyuta, az nincs.*

Illetve, van. Csakhogy: nincs. Az utcán kell rágyújtani, egy idegen és értelmes arcu uricmbert kell megszólítani, hogy „szabad kérem egy kis tüzet”. Az idegen ur barátságos és okos szemekkel néz rám, égő szivart ad és az én cigarettám és az ő szivarja összetesszük, amink van és égjünk tőle.

Holnapra ugyis drágábban fogunk meggyulladni. Ezért nem kell begyulladni. Jobban márt nem éghetünk — le! (f. t.)

Apponyi

Svájcból hazatért.

(Magyarországnak erős kormányra van szüksége.)

Budapestről táviratozzák: Gróf Apponyi Albert tegnap tért vissza külföldi utjáról. Apponyi Zürichben és Baselben vett részt nemzetközi vonatkozású tanácskozáson. A Magyar Hírlap munkatársa előtt nyilatkozott és kijelentette, hogy Magyarország iránt az utóbbi időben fokozódott a rokonszenv. A külföldi kölcsönről az a véleménye, hogy a reparációs követelések Demokles-kardját kell előbb elhárítani, mert Magyarország minden zálogul lekötött javát lefoglalhatják a jóvátételi követelésekre. Ezért a külföldi kölcsön csak úgy volna remélhető, hogy egy külföldi pénzcsoport arra határozná magát, hogy úgy, mint régebben történt, minden zálog nélkül folyósítsa a kölcsönt vagy pedig a jóvátételi bizottságnak kell beleegyeznie abba, hogy bizonyos zálogokat a kölcsöntfolyósítók javára leköthessenek és ezeket feloldaná a jóvátétel záloga alól. Az a nézete, hogy bármelyik külföldi pénzcsoport egész nyugodtan, zálog nélkül ruujthat kölcsönt anélkül, hogy a teljes reális alapról le térne. A belpolitikáról azt mondta, hogy nem hiva ugyan Bethlen kormányának, de a mai helyzetben a legnagyobb veszedelem-

nek tartaná, ha elsodornák a politikai események a helyéről. A külföldi szempontokat is tekintve Magyarországon erős kormányra van szükség, amely a konszolidáció munkáját befejezheti.

Hires budapesti tőzsdel krachok.

(Tanulságos esetek kezdő és haladó tőzsdéjátékosok számára.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Az utóbbi napok budapesti nagy tőzsdelkrach után, ha visszapillantást vetünk a múltakra, úgy megállapíthatjuk, hogy időközönként a gazdasági feszültségnek törvényszerűleg kell tőzsdelkrachban kirobbanni, akár a külpolitikai feszültségnek — háboruban. Másfelől, ha a múlt budapesti tőzsdelkrachjait nézzük, úgy azokon vörös fonálként húzódik végig a nem hivatalos spekuláció járatan. hiszékeny és tulbuzgó eljárása, a mely angazsmánjai felhalmozásában sohasem válogatós, de ha a legkisebb szellő fujdogál, pánikszerűen menekülni akar a tőzsdéről. A legjellegzetesebb budapesti tőzsdelkrachok története is ezt példázza.

Amikor a tőzsdésekből — krázierok lettek.

A legnagyobb tőzsdelkrach 1873-ban söpört végig az európai tőzsdéken, köztük a budapesti piacon is. Ezt a krizist közvetlen megelőzőleg a német-francia háborúból felocsudott Európa kezdett magához térni. Fellendült a vállalkozó kedv, vasutakat építettek, a párisi hires Hirsch báró a török vasutakat alapozta meg, Lesseps is elvégezte a Szuezi-csatorna világraszóló munkáit, Haussmann pedig Páriszt díszítette föl boulevardokkal. Bécsben is bérpaloták nőttek ki a földből. Fellendült a börzei élet is és Bécs és Pest városát — akárcsak napjainkban — a spekuláció epidémiája ejtette rabul. A konjunktúra azonban váratlanul félbeszakadt, amidőn néhány bukott-shops — zugbankár megbukott. Haláltánc söpört végig Budapest piacain is, az ipar és kereskedelem is válságba jutott a nagy tőzsdéi baisse eredményekért. Közber pedig Rotschild bárót, aki az akkori bécsi financélet koronázatlan királya volt — a felizgatott tömeg az utcára tessékelte ki a börze teréből. Normális tőzsdéi üzlet sokáig nem volt és a ponyvairodalom és az akkoriban Pesten is divatos brettliángerék éveikig elmulattak a bukott börziának során, akik a nagy krach előtt a pesti Beleznyai-kertben pezsgöztek, a krach után pedig kis krázierajt nyitottak.

Kiseb tőzsdel krachok.

Ezután hosszú ideig mentes maradt hasonló krizistól a budapesti értékpia, addig, amíg a boszniai okkupáció újra próbára nem tette a budapesti és bécsi tőzsdel elterülő álló erejét, amelyek már ekkor együtt sirtak és mébettek. Amint azonban az első ágyulövés Boszniában megszólalt, tomboló háuszse-mozgalom váltotta fel a páni-

gyarországon erős kormányra van szükség, amely a konszolidáció munkáját befejezheti.

kot. Az 1885-ös magyar kiállítás után Budapesten és Bécsben egyidejűleg újabb nagy krach volt a piacon, amelyet a régebbi tőzsdetagek röviden Závorsky-krach név alatt ismernek. Závorsky ugyanis a delegációban célzást tett néhai Ferenc József királynak egy állítólagos politikai megegyezésre, amelyet az Oroszországra való feszült viszonyokra tett volna. Nyomban tomboló vihar rázkódtatta meg a monarchia piacait, de csak igen rövid ideig.

Magánbankház-galapítási epidémia Budapesten.

A kilencvenes években a magánbankházak szaporodtak el gombamódra a budapesti utcákon. A magánbankházak szédítő eleganciájukat csábították a hiszékeny embereket sorsjegy részletüzletre. Egy szép napon azután kitört a válság. A Kossut-utcai Löwy-féle bankház és Kánitz Henriknek a Szervita-téren lévő magánbankja nyitotta meg az összeomlások sorát. Löwy öngyilkos lett, Kánitz és Mendel bankárok pedig a fegyház-priccsel cserélték fel a puha bankári karosszéket.

Kronológikus sorrendben a bur háboru a londoni és a német bányapiacot — amelyet műnyelven „Kaffir-cirkusznak” nevezték el — teljesen demoralizálta. A pénz akkoriban Londonban 3 0/0-ig emelkedett. Ennek erős visszahatásaként a Cabel Transfers, vagyis az angol kifizetés Newyorkban erősen az aranypontra esett, bár meg kellett jegyeznünk, hogy akkor 3-50/0-os különbséget is — a mai horribilis méretekkal szemben — a krizis tetőpontját jelentette. Budapesten az európai piacok krizise a Deutsch és Haas cég spekulációs anyagának és a Weissenbacher-féle tömeglikvidálásában tükröződött vissza. Az orosz-japán háboru alatt szintén erős válság tombolt mindenütt. Csak amikor Port-Arthur elesett, fordult a tőzsdéi irányzat. A szemfüles tőzsdel rókák a katasztrófát úgy kommentálták, hogy a háboru vége felé jár.

— Az Ébredők engedéllyel gyűléseztek. Budapestről táviratozzák. Elterjedt annak a híre, hogy az Ébredők, dacára annak, hogy nagygyűlésüket a rendőrség betiltotta, mégis megtartották a gyűlést a sörház-utcai székházukban. A főkapitányság erre a hírre kijelentette, hogy az Ébredők egyesülete a régi képviselőház nagytermében tartandó nagygyűlésre kért először engedélyt és amikor ezt nem adták meg, akkor a főkapitányságon bejelentették, hogy a gyűlést a sörház-utcai székházban szándékoznak megtartani, a melyre az engedélyt meg is adták és azon a hatóság képviselője is részt vett.

HIREK.

A hétfő esti tűz.

(Megtartották a tűzvizsgálatot.)

Megírta az Aradi Közlöny, hogy hétfőn este kigyulladt a Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Beni-tér) 43. szám alatt Kozanetzky János szita- és seprűgyárának pinceraktára. A tűzoltóság este tíz óra tájban lokalizálta a tüzet, de egy rendőrszem éjféli után észrevette, hogy a pincében maradt félig elhamvadt anyag újból lángot vetett. A tüzet azonban a tűzoltóság igénybevétele nélkül is hamarosan sikerült eloltani. A tulajdonos kára meghaladja a 60.000 leit, amely azonban biztosítás révén megtérül. A tüzeset színhelyén kedden reggel tartotta a tűzvizsgálatot a tűzrendészeti bizottság, amelyben Mihajlovits Gyula tűzoltóparancsnok, Herling Gyula főmérnök, Dolga Imre, a városi katonai ügyosztály főnöke, Schiopu János I. kerületi rendőrkapitány vett részt. A bizottság a tűz keletkezését nem tudta pontosan megállapítani, de arra a következtetésre jutott, hogy a tüzet világítószerszerrel való gondatlan bántás okozta. Valószínű, hogy az egyik munkás gyertyával járt lenn a pinceraktárban és egy eldobott gyufa borította lángba a könnyen gyúlékony szitaanyagot telt raktárát. A rendőrség ezért a gyanúok alapján hétfőn éjszaka elővezette Szabó László munkást, a gyár alkalmazottját, aki a munkások közül utoljára járt lenn a pincében. A munkást kihallgatás céljából becsírték az I. kerületi rendőrségre.

— Az aradi huszárezred új parancsnoka. Az I. hadosztály vezérkari főnökét, Vianu János ezredest a hadügyminiszter az Aradon állomásozó 12. Rosiori (Iovas) ezred parancsnokává nevezte ki.

— Lemondott a Pasicz-kormány. Belgrádból jelentik: Pasicz miniszterelnök ma benyújtotta a kormány lemondását. A lemondást a király nem fogadta el. A kormány tagjai a kormány elnökleivel ülést tartottak, amelyen résztvett a demokratapárt elnöke is. A király a demokratákkal való együttműködést ajánlotta a kormánynak.

Bucurestiből jelentik:

— Otszázmillió a tisztviselőknek. Bucurestiből jelentik: A költségvetés bizottsága holnap Bratianu-pénzügy miniszter elnöksével ülést tart. Az ülés tárgya a tisztviselők részére a költségvetésben megállapított 508 millió lei felosztása lesz. (Rador.)

— Véget ért a budapesti sztrájk. Budapestről táviratozzák: A közüzemi alkalmazottak sztrájkja hétfőn délután befejeződött. Kedden reggel újra megkezdődött a munka a főváros összes üzemeiben. A főváros tanácsának képviselői kijelentették, hogy a sztrájk miatt senkinek sem lesz bántódása és a márciusi fizetésekhez 62 és fél százalékotól, 75 százalékig terjedő bérjavításokat adnak a munkásoknak.

— Ismét drágulnak a budapesti lapok. Budapestről jelentik: A magyar főváros lapjainak példányszámonkénti árát a lapkiadó társaságok ismét kénytelenek voltak felemelni. A budapesti napilapok árát legutóbb márc. 1-én emelték 20 kor.-ról 30 koronára, de a nyomdaiparban egy hónap alatt ismét horribilis drágulás állott be és az újságpapír ára is 50 százalékkal emelkedett. Ez kényszerítette arra a lapvállalatokat, hogy a napilapok árait május 1-től emeljék. A példányszámok árait hétköznapon 50, vasárnap pedig 70 koronában állapították meg.

— A rokkant tiszték előléptetése. „A miniszter szalonkocsijában“ címen április 13-án megjelent közleményünkre vonatkozólag Bárdossy Demeter ezredes felkért bennünket annak közlésére, hogy ő nem nyugalmazott, hanem a román kir. hadsereg rokkant tisztje, ami lényeges különbség, mert azok a tiszték, akik legalább három évig szolgálták a román hadseregben és ott lettek rokkantak, előléptetésben részesülnek, ami legközelebb meg is fog történni. Erről különben törvény is intézkedik és Mosoiu tábornok közlekedésügyi miniszter is közölte vele, amikor szalonkocsijában egvütt utaztak. — Bárdossy Demeter ezredes egyébként szakszerűen foglalkozik katonai kérdésekkel. A volt cs. és kir. hadseregben mint főhadnagy és százados szolgált, magyar, román és német nyelven a katonai irodalom terén működött és ezért — mint annak idején a lapok megírták, legfelsőbb kiutaltetésben is részesült. A világháborúban két ízben kapott különböző rendjelet az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért. Bárdossy ezredes elméletileg foglalkozik politikával is, most két politikai művet tanulmányoz, hogy a leszűrt tapasztalatokat idővel okszerűen értékesítse a gyakorlatban.

— Házasság. Dr. Institoris Frigyes és Kovács Margit házasságot kötöttek. (Mindet külön értesítés helyett.)

— Jótékonycélu előadás Micalacán. A micalacai Missiós Nőegylet szombaton este a „Vadászhoz“ című vendéglő nagytermében egy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikertült műkedvelő előadást tartott, melyet Aradról is szép számú intelligens közönség vett részt. A nőegylet tagjai ez alkalommal Vidor Pál háromfelvonásos népszínművét, az „Ingenyélőket“ adták elő nagy tetszéssel. Az előadás jóval kiemelkedett a rendes műkedvelői előadások nivójából, a szereplők valamennyien jók voltak, külön meg kell azonban emlékeznünk Hajós Iduskáról és Halász Manviról, akiknek énekszámait sok tapsal jutalmazta a közönség. A rendezésért Hajós Lukrécia elnököt illeti elismerés, aki fáradságot nem kímélve, a nőegyletet rövid idő alatt oda fejlesztette, hogy több betegnek és szűkölködőnek nyújt anyagi és erkölcsi támogatást.

— A fiatal Szemző párbaja. Budapestről táviratozzák: A Fodor-féle vívóteremben ifjabb Szemző Gyula és Dajkovits Sándor között súlyos kimenetelű kardpárbaj folyt le. Az ötödik összecsapásnál Dajkovits kardja Szemző mellén hosszú sebet vágott. A súlyosan sérült Szemzőt azonnal a lakására szállították. A párbaj után a felek kibékültek.

— „Olla“ gummi a legfőbbkétebb.

Átszervezik a város adminisztrációját.

(Negyven tisztviselő elbocsátása. — Új ügyosztályok a rendőrségen.)

Az Aradi Közlöny nemrégén foglalkozott azzal, hogy a belügyminiszter

felhatalmazta dr.

Robu János főpolgármestert, hogy ebből a célból negyven városi alkalmazottat bocsásson el a város kötelekéből. A város vezetősége most állítja össze nélkülözhető alkalmazottainak névsorát. Az elbocsátásoknál első sorban figyelembe veszi azt, hogy az illető tisztviselő felesleges-e a városi adminisztrációban? Másodsorban pedig azokat a nélkülözhető tisztviselőket fogják elbocsátani, akiknél nincs remény arra, hogy elsajátítsák az állam nyelvét. A tisztviselők elbocsátásával a város ügymenete akadályt szenvedne és ezért értesülésünk szerint a város adminisztrációját a régi királyságbeli mintára szervezik át. Az átszervezéssel sokkal kevesebb tisztviselőre lesz szüksége a városnak. Az átszervezéssel kapcsolatban a katonai ügyosztály megszűnik a város kötelekébe tartozni. A város

vezetősége ebben az irányban illetékesekkel tárgyalásokat folytat és valószínűleg még ennek a hónapnak a végén a katonai ügyosztályt a rendőrség hatáskörébe helyezik át. Ugyancsak a rendőrség hatáskörébe fog tartozni a piac ellenőrzése, az iparügyosztály és a bérkocsisok felett való ellenőrzési jog. Az új adótörvényekkel kapcsolatban a városi adóhivatal munkaköre is csökken, mert az adók legnagyobb részét ezentúl az állami adóhivatal fogja szedni. Az elbocsátandó tisztviselők nevei a napokban kerülnek nyilvánosságra.

Timisorán (Temesváron) a helyügyminiszteri rendelet értelmében szintén redukálták a városi tisztviselők létszámát. A timisórai gyáriparosok szövetsége humanus mozgalmat indított az állás nélkül maradt városi tisztviselők érdekében. A szövetség egyik legutóbbi ülésén egyhangulag elhatározta, hogy az elbocsátott városi tisztviselőket a legrövidebb időn belül el fogják helyezni a timisórai gyárak irodáiban.

— Megkezdődnek a lausannei tárgyalások. Párisból táviratozzák: Április huszonharmadikán kezdődnek Lausanneban ismét a közelkeleti béketárgyalások.

— Meghalt néhai Erzsébet királyné magyar udvarhölgye. Budapestről jelentik: Festetics Mária grófnő néhai Erzsébet királyné első magyar udvarhölgye sajtóóri birtokán meghalt. A kiegyezés után amikor Erzsébet királyné érdeklődni kezdett Magyarország iránt, magyar udvarhölgy kiküldetésére kérte. Deák Fertnc és Andróssy Festeticst ajánlották. Az elhunyt matrona 85 éves volt.

— Tagfelvétel az aradi chewra kadisánál. Az aradi neolog izr. hitközség kebelében fennálló chewra kadisa értesíti az érdekelteket, hogy április hó 22-én (vasárnap) d. e. 9—12 és d. u. 3—5 óráig a hitközség tanácstermében (templompépület, I. em.) tagfelvételt tart. Ezen ünnepélyre ez uton hívja meg az egyesület régi tagjait és nemkülönben azokat, akik a szent egyet kötelekbe belépni óhajtanak. A felvétel módzatairól az egyesület irodájában készséggel adnak felvilágosítást. Pick Ernő, elnök.

— Papok üldözése Oroszországban. Berlinből táviratozzák: Egész Oroszországban tovább folyik valamennyi vallás papjainak üldözése. Kazánban a vörös katonák egy gyűlésen azt követelték, hogy a mecseteket zárják be. Husvétkor Szibéria sok városában vallásellenes tüntetés volt.

— Cipész-sztrájk Budapesten. Budapestről táviratozzák: Ma négyezer cipésmunkás sztrájkba lépett, mert 35 százalékos bérkövetelésüket nem akarták a munkaadók teljesíteni. A kisebb műhelyekben, amelyekben a munkások kívánságait teljesítették, egy munkás órábérére 220 korona.

— Temetés. Boridán Jánosnak, a hirtelen elhunyt háztulajdonosnak temetése szerdán délután 4 órakor lesz a Baritiu (Rákóczi) utcai gyászházból.

— A városi üzemek munkásainak kollektív szerződése. A munkafelügyelőségen tegnap a városi üzemek munkásainak kollektív szerződéséről tárgyaltak. A tárgyaláson a munkarendre vonatkozólag elvileg meg egyezve jött létre, azonban a munkabérekre vonatkozólag nem sikerült megállapodásra jutni. A városi üzemek munkásai 25 százalékos béremelést követelnek. A vasmunkások ugyancsak 25 százalékos béremelési követelést terjesztettek elő és statisztikai adatokkal bizonyították, hogy a drágaság növekedése ezt a százalékot is meghaladta. A munkaadók nehéz anyagi helyzetükre való hivatkozással nem hajlandók élt a béremelés megadást. Valószínű azonban, hogy a tárgyalások során megoldási módot fognak találni a tárgyaló felek. A papírgyár munkásai 20 százalékos béremelést kaptak.

— A Haladás szombati előadásán nem Dick József, hanem Dick Mihály adott elő zongoraszámoikat.

— Somoskeőy Géza karrierje. Budapesti tudósítónk jelenti: A régi élet egy közismert alakjának, Somoskeőy Gézának karrierjéről értesülünk. Somoskeőy, miután Budapestet a háború második évében elhagyta és elindult, hogy körülnézze a nagy világban, hosszabb ideig Oroszországban tartózkodott. Népele és Roma után tovább vándorolt a nagyvilágba, vágott a tengerentúli után és a tropikus Argentínába hajózott. Buenos-Ayresben, a fővárosban telepedett le és szorgalmas, kitartó munkával szép állást nyert el. Egyik buenosayresi bank igazgatója lett és állandóan nagy export- és import-üzleteket bonyolít le, nagy vagyonnal rendelkezik és a buenosayresi társaság egyik vezető tagja.

— Elfojtják a londoni ir mozgalmat. Londonból jelentik: A rendőrség erővel fellépésével azt remélik, hogy az ir forradalmárok londoni mozgalmát sikerült elfojtani.

bau Sofia asszonyt a rendőrigazgatóság azonnal szabadlábra helyezte és ellene minden törvényes eljárás megszüntetett.

— Fehérneműlopás. Gáspár Helén, Boulevardul Regele Ferdinand 20. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy tőle nagymennyiségű fehérneműt loptak. A rendőrség ma letartóztatta Szepesi Borbálát, akinek megtalálták a lopott holmikat.

— Nyomorognak a német diákok. Berlinből jelentik: A porosz országgyűlés főbizottságában a közoktatásügyi miniszter számszerű adatok alapján ismertette a német egyetemi hallgatók inséges helyzetét és elmondta, hogy a diákok legnagyobbrésze nem képes a tanulmányokkal járó költségeket viselni s mivel a szülők gazdasági helyzete megrokkant, az egyetemi ifjuság mindenféle mellékfoglalkozást üz, ami elvonja a tanulmányoktól. Már tavaly nyáron kerek 60.000 egyetemi hallgató állott munkába, hogy a nyári szünidő alatt megkeressen annyit, amiből az új tanévben folytathassa tanulmányait, de azóta a megélhetés még nehezebb lett és az idén már a diákság a téli szemeszterben is elmaradt az előadásokról. A kormány ösztöndíjjal és étkeztetéssel akar segíteni az inséges egyetemi ifjuságon.

Vyx ezredes

és a magyar kommun

(Egy magyar lap szenzációs leleplezése.)

Szegedről táviratozzák: A Szeged című lap mai számában vezércikkben foglalkozik minden részletre kiterjedően Vyx francia ezredesnek a magyar kommun kitorésében való részességével. Amint ismeretes, Vyx ezredes a Károlyi éra alatt a budapesti francia katonai misszió vezetője volt és politikai kérdésekben az egész antantot képviselte. A lap megállapítja, hogy a magyarországi proletárdiktatura kikiáltásának ő volt a közvetlen okozója és fenn tartással bár, de hangoztatja a lap, hogy a világsajtóban ő adja elsőnek közre, hogy Vyxet magyarországi viselt dolgaiért a párisi haditörvény szék börtönbüntetésre ítélte. A lap szerint Vyx ellen nem politikai természetű vádat sorakoztatott fel a katonai ügyész, hanem bizonyos pénzekről volt szó a vádiratban, a melyeket a magyar kormánytól olyan ellenszolgáltatásért kapott, amely többé-kevésbé hazaárulást jelentett a francia állammal szemben. Szóba került a haditörvényszék tárgyalásán többek között az is, hogy Vyxnek hatmillió darab töltényt kellett volna követelnie Magyarországtól, de megelégedett kettővel is, mert a többinek az árát készpénzben megkapta.

Ebben az ügyben a budapesti Magyar Hírlap munkatársa érdeklődött a külügyminiszeriumban, ott azonban mitsem tudtak a francia ezredes elítéléséről, míg a francia követségen ezideig nem sikerült illetékesektől megfelelő felvilágosítást kapni.

Letartóztatott kivándorlási ügynök.

(Aki végigjárta a falvakat és zsarolt.)

Az aradi államrendőrség ma délelőtt az állomáson egy gyanús viselkedésű embert szólított igazolásra. Az illető Kozma Józsefnek mondotta magát és állítólag siciliani (síklói) illetőségű. Megmotozása alkalmával több hamisított vasúti jegyet és különféle nevre szóló hamisított személyazonossági igazolványt találtak nála. Az illetőt letartóztatták. A megindított nyomozás szenzációs adatokat derített ki a hamis igazolványokkal ellátott fiatalemberről. Az illetőt tónyleg Kozma Józsefnek hívják. bejárta egész Erdélyt és mindenütt más néven szerepelt. Igen jövedelmező foglalkozása volt Kozma Józsefnek. Egy kivándorlási irodának volt az utazó ügynöke és azzal foglalkozott, hogy a kisebb községek lakosait braziliai kivándorlásra

csábította. A letartóztatott emberről kiderült, hogy már hónapok óta folytatja üzemeit és fényes ígéretekkel százzszámra bírta rá a falvak lakosait, hogy hagyják el szülőhelyüket és vándoroljanak ki Brazíliába. Minden lélekért magas províziót kapott a főügynökségtől Kozma József, azonkívül a rábeszélte kivándorlókat nagyobb összegek erejéig meg is zsarolta. Az államrendőrség a letartóztatásról jelentést tett az aradi királyi ügyészségnek, ahol a vizsgálat megindult a kivándorlási ügynök ügyében. A rendőrség széleskörű nyomozást indított, mert valószínű, hogy a letartóztatott ember nem egyedül járja Erdély falvait, hogy kivándorlásra csábítsa a falvak lakosságát.

Lemondott

az osztrák kormány.

(Hainisch is távozik. — Ausztria népszövetségi kölcsöne.)

Bécsből táviratozzák: Seypel kormánya ma beadta lemondását és a nemzeti tanács holnap ülésén választják meg az új kormányt. A Die Stunde most már másodízben közli feltűnő formában, hogy Hainisch köztársasági elnök beletáradt hivatalába és még megbízatásának hivatalos lejáta előtt le akar mondani. A lap utódjául Weisskirchnert, a nemzeti tanács elnökét említi.

Genéből jelentik: A népszövetség Ausztria ügyeivel foglalkozó bizottsága éjjelig tartó tárgyalások után elfogadta az osztrák kormány javaslatát a hosszulejárati népszövetségi kölcsönre vonatkozólag. Zimmermann Ausztria népszövetségi főbiztosa, aki szintén résztvett a tárgyalásokon, ma reggel Mussolini olasz miniszterelnök meglátogatására Rómába utazott. Zimmermann római látogatása után Bernbe utazik, hogy a svájci kormánnyal is értekezzen.

Mozi.

Meleg és nagy siker kíséri minden egyes előadásában az Apollóban Zola Emil megfilmesített regényét, amely Az álom nevet viseli. Ritka kép nyerte meg a közönség tetszését annyira, mint a pompás filmprodukción, amelyben egy talált leánygyermek harcol élete boldogságáért. A kiváló filmdráma még szerdán és csütörtökön kerül színre az Apollóban.

Pénteken lesz a bemutatója az Apollóban annak a hatalmas orosz történelmi drámának, amely Oroszország egyik legnagyobb és leghiresebb uralkodójának, Nagy Katalin cárnőnek élettörténetét viszi a mozi vásznára. A filmat attrakció vezető szerepeit Lucy Höflich, Reinhold Schunzel és Fritz Kastner játsszák.

Afrika borzalmi az Urániában. A szerdán bemutatásra kerülő filmszenzációt keítő hatalmas vadállatos felvétele. Gyldendal mérnök Afrika őserdeiben farmot alapít; ott megsért egy néger nőt, visszautasítja felajánlott szerelmét. Ez boszút esküdik s így kerül a mérnök egymásután életveszélyes kalandokba. A film az őserdők szépségeit és érdekességeit pazar pompában hozza elének. A filmet, amely az emberi ügyességet és találményságot fejleszti, mindenki megnézheti.

Pincérsztrájk előtt.

(Eredménytelen tárgyalások a munkafelügyelőségén.)

Ma délután folytatódott a tárgyalások a munkafelügyelőségén a kávéházi és éttermi munkások kollektív szerződése ügyében. A tárgyalások folyamán a munkaadók kijelentették, hogy a pincérek által kért százalékos részesedést nem hajlandók megadni és a borszállórendszer nem kívánják megszüntetni. Az éttermi munkások ügyében választott bíróság fog dönteni. Elmentétek merültek fel a választott bíróság tagjaira nézve is, mert az éttermi munkások a prefektus, vagy a polgármester döntésére kívánják bízni az ügyet, míg a tulajdonosok törvényszéki bíróság delegálását javasolták. Az éttermi munkások alá fogják vetni magukat a választott bíróság döntésének.

A kávéházi munkások kollektív szerződésének ügye sokkal kedvezőtlenebbül áll. A kávéháztulajdonosok visszautasították a pincérek követeléseit és így — mint beavartott helyről értesülünk, — komolyan kell számolni azzal, hogy a kávéházi pincérek rövidesen abbahagyják a munkát. A kávéházi munkások ügyében folytatott mai tárgyalások teljesen eredménytelenül végződtek.

— Az Aradi Lakók Szövetsége I. hó 22-én, vasárnap délután 4 órakor a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart, melyen az új lakástörvény által keletkezett helyzetet fogja a tagokkal megismertetni. Miután fontos ügyek lesznek megtárgyalva, a vezetőség kéri az összes tagok megjelenését. Dr. Zeiner Gusztáv, titkár.

— Négy évi fogház forradalmi cikkeért. Budapestről jelentik: Ruzscsák Lajos magánhivatalnokot a Népszavában megjelent forradalmi hangú cikkeiért a budapesti törvényszék négy évi fogházra ítélte. Az ítéletet a budapesti ítélőtábla helybenhagyta.

— Felmentett aranybányászok. Az aradi törvényszék büntető tanácsa ma 2 évi fogházbüntetésre ítélte Bendea Aurélt, aki 14 ezer lei értékű borszállót lopott Bába János lakostól. — A bíróság ma felmentő ítéletet hozott Bunya Péter és 13 társa bűnügyében, a kik ellen lopásért emelt vádat az ügyészség, mert állítólag, a brádi aranybányából 312 gram aranyat loptak el. A tanúhallgatások bebizonyították a gyanúsítottak ártatlanságát, ezért Glita ügyész el ejtette a vádat, mire a bíróság megszüntette az eljárást.

— A külföldi tudós hagyatéka. Timisoaráról (Temesvárról) jelentik: Érdekes örökösödési pör foglalkoztatja ma Timisoara (Temesvár) jogi köreit. 1920. nyarán halt meg teljes visszavonultságban Berky Gusztáv reáliskolai tanár, akit élete végéig különöségeiről ismertek. Berky festéssel, szobrászattal, zenével, csillagászával, költéssel és nyelvtudománnyal foglalkozott és mindenki szegénynek hitte. Végrendeletének felbontása után kiderült, hogy Berkynek közel 200.000 lei értékű hagyatéka volt, amelyet az első végrendeletében Parlaghy Gézánnak és Rajda Lipót tanárnak, a készpénzt több magyarországi közművelődési egyesületnek, a másodikban pedig 100.000 lei értékű készpénzt a timisoarai (temesvári) református evangélikus egyháza hagyott. A hagyatéki tárgyaláson a vitás ügyben úgy határoztak, hogy azt az igazságügyminiszter döntése alá bocsátják.

— Rehabilitált aradi asszony. Néhány nappal ezelőtt azt jelentették, hogy a bucaresti rendőrség megkeresésére előzetes letartóztatásba helyezték Sabau Sofie asszonyt, akit a letartóztatás eszközítő hatóság Bucarestibe kísért. Ott azonban kiderült, hogy a letartóztatás tévedésen alapult és Sa-

A rablógyilkos vádolja önmagát!

(Komáromi Antal a vizsgálóbíró előtt. — Megvizsgálják elméleti állapotát.)

Komáromi Antalt, a bestiális rablógyilkost ma hallgatta ki Sommer Nándor vizsgálóbíró. Háromnapi rabsága alatt Komáromi Antal nagyon megváltozott. Nagy borzas haja, a gyilkos tekintete, rongyos ruhája és cipője ijesztőleg hatnak. Látszik, hogy ezalatt a három nap alatt Komáromi teste és lelke nagy változásokon ment keresztül, görnyedten áll a vizsgálóbíró előtt és bágyadt szemével kitekint az ablakon. Valószínűleg szabadság után vágyódik, amelyet talán többé sohasem fog élvezni. Minden kérdésre igennel válaszol és ha azt a kérdést tennék fel neki, hogy nem két, hanem tíz ember életét oltotta ki, arra is igent válaszolna. Nem akar védekezni, mert tudja jól, hogy nincs számára kegyelem. Időközönként borzadás fut testén végig, szeméit összehuzza és arcán a borzadás kifejezése látszik. Ilyenkor bizonyára eszébe jut a gyilkosság pillanata a rimánkodó asszony, aki életéért könyörgött és az ártatlan gyermek sőhaja, amikor lelke kiszállt testéből. A hozzáintézett kérdésekre nem ad feleletet, hanem kéri, hogy intéljék meg a kérdést, mert nem hallotta. Nem hallgatja figyelemmel a vizsgálóbíró szavait,

gondolata máshol jár. Sokszor zavaros válasszal felel a kérdésekre és ilyenkor azt lehet hinni hogy agya meghibbant; a vadállati kegyetlenséggel végrehajtott ketős gyilkosság tettese megőrült. Csakis őrült lehetett, hogy 29 leírt meg tudott némitani két dobogó szívet, még pedig olyan két szívet, mely ő érte dobogott. Nem lehetett normális, mert nem is próbált megszökni a földi igazság szolgáltatás kezei közül. Komáromi Antal rablógyilkos most sincs beszámítható állapotban, mert csak vádolja magát és nincs egy szava sem, melyet védelmére felhozhatna. A rablógyilkos a legnagyobb hidegvérrel mondja el a rablógyilkosság minden bázisát. Rokonai nincsenek Aradon, csak egy bátyja él Budapesten és bár meg van győződve, hogy testvére a gyilkosság hírének vétele után undorral fog előfordulni tőle, egyetlen kívánsága az, hogy bátyját mindenről értesítsék. A kihallgatás befejezése után két szorongós fogházor visszakísérte Komáromi Antalt zárkájába, ahol fáradtan és összetörve dőlt le rahágyára.

A vizsgálóbíró hivatalból elrendelte Komáromi Antal elméleti állapotának megvizsgálását.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Április 17.) Francia frank 14.10, svájci frank 39, dollár 210, dinár 2.—, szokol 6.10, márka 0.0120, lira 1.0.50, angol font 990, magyar korona 0.04, osztrák korona 0.0030, — Kifizetések: Budapest belföldi 28 külföldi 21, Bécs 330, Berlin 0.0102 Prága 6.40, Zürich 38.75, London 980, Páris 13.98, Newyork 212, Milano 10.50, Belgrád 2.10.

Bucurestii tőzsdézárát. (Április 17.) Páris 13.88, Berlin 0.0103 London 983, Newyork 211, Milano 10.40, Zürich 38.80, Bécs 0.003050, Prága 6.40, Budapest 0.055. — Valuták: Napoleon 800, márka 0.0105, léva 1.50, török lira 1.25, angol font 990, francia frank 13.95 svájci frank 40, lira 10, drachma 2.50 dinár 2.10, dollár 210.50, lengyel márka 0.0052, osztrák korona 0.0031, magyar korona 0.0475, szokol 6.

Zürichi nyitás. (Április 17.) Berlin 0.026250, Newyork 552.50, London 2567, Páris 36.65, Milano 27.35, Prága 16.4250, Budapest 0.12, Belgrád 5.60, Varsó 0.0125, Bécs 0.0077, bélyegzett 0.0077.

Zürichi zárát. (Április 17.) Berlin 0.0260, Amsterdam 216.20, Newyork 553, London 2572, Páris 36.70, Milano 27.25, Prága 16.42, Budapest 0.12, Belgrád 5.60 Varsó 0.0130, Bécs 0.0077.50, bélyegzett 0.0077.50.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Április 17.) Napoleon 16500 Amsterdam 1760—1820, London 20850—21450, angol font 20950—21550, Milano 223—233, lira 228 238, Páris 299—309, francia frank 304—314, Prága 134—140, lengyel márka 10.60—11.80, Newyork 4505—4650, dollár 4525—46.75, Bécs 0.06.40—6.70, osztrák korona 0.06.45—6.75, Zürich 815 845, leu 22—24, dinár 46—48.

— A budapesti tőzsdéről. Budapestről táviratozzák: A termény

tőzsde ma rendkívül tartózkodó volt, bár az alaphangulat szilárd. A magas fuvardíjak a budapesti paritású árut rendkívül megdrágították. Vidéki állomáson a buza 76 kilogrammos alapon 220—222, rozs 140, zab 14.700—14.800. A hetipénz négy és fél-öt százalék. A bankközi magánforgalomban az irányzat szilárd, a forgalom élénk. A budapesti piacokon nemcsak húsfélékben, hanem a többi cikkekben is kevés árut hoztak fel. A borjúhús ára 100 koronával emelkedett. A többi húsfélék ára változatlan maradt. A vaj kilója 500 koronával drágult.

— Megakadt a tüzfahéhozatal Magyarországra. Budapestről jelentik: Romániában már hosszabb idő óta lehetetlen kifizetést teljesíteni, mert a román kormány igénybe veszi az ottani cégek külföldi lei követeléseit. Erre való tekintettel a Devizaközpont fahéhozatala már egy hónapja szünetel s természetesen kiutalások nem történnek. Több cég kompenzációs uton igyekezett a behozatal lehetővé tenni s így például bányafáért sineket akartak adni, de a magyar kormány viszont nem hajlandó lemondani az exportvalutáról s az ilyen kompenzációs üzletekhez nem járult hozzá. Ez a helyzet egész tüzfahéhozatalunkat érinti, s a főváros szűk ségletének fedezése válságba kerülhetett volna, de a tél folyamán akkora mennyiségű tüzfát importáltunk, mely sokszorosán meghaladja a múlt évi behozatalt. Egy előre tehát különösebb baj nem fenyeget.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
főel.
Cenzorát:
Baron POPP.

Irodalom, művészet

Hubay „elsajátított.”

(Nem adják elő Karenin Annát.)

Budapestről táviratozzák: Az Operaház a mai nappal levette műsoráról Hubay Jenő operáját a „Karenin Annát”, amelynek a szövegét az emigráns Gábor Andor írta. Gábor neve miatt valóságos politikai kavargást csináltak egyesek az opera előadása ellen s az Operaház ennek dacára is elő akarta adatni az operát. A kérdést most Hubay döntötte el és az ő közbelépése miatt most már nem is tudnák előadni az operát, ha akarnák is. Hubay Jenő megjelent az Operaháznál és azazal az ürüggyel, hogy javítani akar a zenekari stímmeken, elkérte a hangjegyeket a szolgáltól és azóta ezeket nem sikerült visszaszerezni Hubaytól. Az Operaház igazgatósága most hivatalos kommuniké adott ki, a mely szerint a Karenin Anna című opera csütörtökre, vasárnapra és a jövő hét szerdájára hirdetett előadását az Operaház tulajdonát képező zeneanyagnak Hubay Antaltól történt elsajátítása miatt nem lehet megtartani.

A városi színház heti műsora. Szerda: Bajadér. C. bérlet. Csütörtök: Bajadér. B. bérlet. Péntek: Bajadér. B. bérlet. Szombat d. u.: Mesedélután. Este: Bajadér. C. bérlet. Vasárnap d. u.: Babavásár. Este: Bajadér. A. bérlet.

A Bajadér, ez a hatalmas sikert aratott operett kerül színre egész héten a városi színházban. A közönség hamarosan szeretetébe fogadta az operettújdonásgot, amelyet zsúfolt házak előtt játszik minden este a színház operettegyüttese. A címszerepet Horváth Mici játsza. Játsszanak még az operettben Balogh Böske, Galetta Ferenc és Sebestyén Jenő.

Mesedélután lesz szombaton a városi színházban, amely minden tekintetben szórakoztatni fogja Arad város gyermekeregét. Külön érdekessége lesz az, hogy Kóro Pál, az ismert timisoarai (temesvári) újságíró és mesemondó tanulságos, ötletes mesékkel szórakoztatja a kicsinyeket. Bemutatóra kerül még két egyfelvonásos mesejáték is, amelyeket ugyancsak Kóro Pál írt. Az első darab címe Piroška és a farkas, míg a másodiké „Choncurka cukrász akar lenni.” A mesedélutánra jegyeket elővételben a színházi pénztár árul.

A Babavásár, Kardos Andor és Nádor Mihály kedves operettje kerül színre vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett. A főbb szerepeket Horváth Mici, Galetta Ferenc, Balogh Böske, Sebestyén Jenő játsszák.

Sport.

— Az angliai sakkversenyek eredménye. Liverpoolból jelentik: A liverpooli sakkverseny eredményei a következők: Mieses S, Maróczy 7½, Thomas 6½, Jates 6½, Blake 5, Spenser 4, Wahlituch 3½, Holmes 2, Louis 1. A margatei sakkverseny végeleges eredménye: Grünfeld 5½, Aljechin, Bogoljubov, Micheld, Muffana egyenként 4½, Réti 3, Colmann 1, Müller ½.

Micalaca-noun (Ujmikalakán) Rákóczi-utca 15. sz. magánház elfoglalható lakással eladó. 2016

„IDET”

szállítási vállalat Aradon.
saját teherautóján
ORADEA-MARE—ARAD (Lei 1.10)
ARAD—TIMISOARA (70 bani)
között legelőnyösebben
áruszállítást eszközöl.
Telefon 305. és 306. 1638

75 baniért

vesszük a sídolos és gömbölyű kékitő-
űvegek darabját. 19224

„Mercedes” vegyipar

Bul. Reg. Ferdinand (József fo. u.) 6
Cipőkrémes dobozok szintén átvételnek.

Aszfaltpapir

13833 és tetőfedéshez szükségeltető min-
dennemű anyagok állandóan rektéron

Dobisch-Dörner cégnél,

Str. Ilariu Chendi (Kölcesy-u.) 2. Telefon 165

Emeletes bérház

a főútvonalon, a város leg-
szébb és legforgalmasabb helyén,
földszinten, 4 szobás
urilakkal eladó. Értekezhetni

Merle mérnök irodájában, Str.
Eminescu 8. (Deák F.-utca) 40.

Löwy Sándor

női divat árúháza Petroseni-
ben keres azonnali belépésre
egy idősebb segédet.

Csak elsőrendű szakmabeliek és
jó eladók ajánkozását kérem. —
Személyesen bemutatkozók uti-
kölségét megtérítem. 2061

Szólópótláshoz alkalmas Dusgyökerű Szőlőoltvány

és
Gyökerez Riparia Portalis
kapható 18829

WINKLER JOZSEF oltványtermelőnél
Arad, Str. Consistoriului (Batthyányi-u) 11

Briliánsárut, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árukat és hamis fogsorokat magas áron vesznek: Kun ékszerész, Arad

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

ÜGYES SZOBALÉANY jó bizonyítvánnyal azonnalra felvétetik. Cim a kiadóban. 300

KISZOLGALO LEANY a papírszakmából felvétetik. Cim a kiadóban. 1894

PBRFEKT KÖNYVELŐ, román, magyar, német gépiró magas fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóban. 1895

JO ERKÖLCSÜ leány szobaléanynak felvétetik. Piata Avram Iancu (Szabad-ság-tér) 3. I. em. 2072

TANULÓLEANYOK keleti szőnyeg javításához felvétetik „Spárta” szövőmüliparban, Bohus-palota. 13232

ADÓVALLOMÁSOK kiállítását és beadását felelősség mellett olcsón vállalom. Str. Gozdu (Szent István-utca) 4. 2108

MINDENES, esetleg bejárónó felvétetik. Str. Pescarilor (Thökoly Imro-u.) 45. 2122

MINDENES SZAKACSNO felvétetik Str. Consistorului (Batthyány-u.) 31., I. 2123

ÜGYES mindenek, ki keveset főzni is tud, kéttagni családhoz felvétetik Lukácsnál, Strada Brațianu (Weitzer János-utca) 17. földszint balra. 13833

INTELLIGENS nő magános urhoz házzvezetőnek ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 2129

ÜGYES újságíró felvétetik Kelet hírlapiroda. 13101

ÖNALLO varróleányok és tanuló leányok állandó munkára azonnal felvétetik. Trébits salon Strada Alexandri (Salacz-utca.) 13102

PERFEKT szobaléany felvétetik. Cim a kiadóban. 13102

KOMOLY, intelligens, képzett varrónó, házikisasszonynak vagy anyahelyettesnek ajánlkozik. Vidékre is elmegy. Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 168., gondnoknánál. 13233

TISZTESSÉGES szobaléany felvétetik. Cim a kiadóban. 13102

ZONGORA HANGOLÁST szakszerilem vállal Andreá karmester, Str. Russu Sirianu (Aulich-utca) 35. 2136

Vétele és eladás.

KERTI GARNITURA, jókarban levő, lehetőleg nádból készült, alkalmi áron megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 500

HAROM nagy ebédlőszőnyeg olcsón eladó. „Comissio”, Fischer Eliz-palota. 2137

KÉTSZÁZTIZSZÁZHARMINCKÉT cm. valódi perzsaszőnyeg, úgy elé perzsaszőnyeg, futó szőnyeg, 6 személyes étkező szervizek, 6 személyes antik tea szerviz, antik pohár, dísz tárgyak, dísz tealejt tükör, vörösréz tálcá, goblein képek stb. eladó. Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. jobb. 1000

MOTORKÜRÉS 4 HP. eladó. Str. Sáva Raicu (György-utca) 17. 2128

URISZOBA vadonatúj eladó. Salon Artistique Fischer Eliz-palota. 3576

ELEGÁNS fekete zongora olcsón eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13022

NÉGY HP. kevéssé használt benzín-motor eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13022

JÉGSZEMRENY, pult márvánnyal, üst üstházzal, teknő és huzdarológépek eladók. Piata Plevnei (Árpád-tér) 4. 13232

FAJKUTYA, figyelmes, merész, megvételtek. Str. George Popa 3. házmester. 2135

ELADÓ BÚTOR, Ghiorocon (Gyorokon) Hegy-utca 15. szám alatt, egy ebédlő, egy-egy személyre való hálóberendezés, valamint több lámpa sűrűszen eladó. 2134

HÁLÓSZOBA cseresznyefából, ebédlő kitűnő állapotban eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2133

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik bútorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. Telefon 385. 13629

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sűrűszen keresünk antik bútorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi íveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst étvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

NYERSBORKÖVET vesznek minden mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 30 sz. 10654

SZÖVETEK, mosók, vásznak, női kalapok olcsón, Posch divattüzletben Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) kaphatók. 1900

HALOSZOBA-BERENDEZÉS elutazás miatt sűrűszen eladó. Str. Marasesti (Kossuth-utca 21) 47. 2019

VILAGOS, szép fűszerállvány, mely esetleg textilnek is használható, pulttal együtt eladó Cim a kiadóban. 2099

HASZNÁLT gyermekkosci eladó Strada Bucur 14. Vajda. 2113

Ingatlan.

KERESEK megvételre 15—20 m. hold szántót tanyával. Cim öz. Bayné, Str. Puskasilor (Lövész-utca) 3a) 2096

FIGYELEM! Str. Doamna Purgly-utca 93-as szép kertés elfoglalható ház minden elfogadható árért eladó. Bővebbet Wallinger irodában. 13232

BUTENI (Körösbökény) község főutján két nagy üzlethelyiségből és raktárakból álló üzletház, nagyforgalmu üzlettel berendezéssel, 5 szoba és mellékhelyiségekből álló, elfoglalható lakással, kert tel. más vállalkozás miatt eladó Bővebbet Künstler Ernő Buteni. 2100

LAKÓHAZ 5 szobás Páncotánpiactéren, 1200 m²-l kerttel kedvező fizetési feltételekkel eladó. Bővebbet Dr. Popescu Aurel ügyvédnél, Sírja. 2127

OLCSÓN eladó Str. Rahovei (Mihály-utca) nagy gyümölcsösrel rendelkező elfoglalható ház. Bővebbet Wallinger irodában. 13233

MODERN magánház öt szoba, fürdő- és cselédszoba, zárt folyosó, parkirozott udvar, kerttel 280 ezer lei, lakás 3 szobás csere után átvehető. Azonkívül 4 szoba, fürdőszoba, nyitott folyosóval, elegáns magánház 400 ezer leiért eladó. Átvehető. Uranus-iroda főpostával szemben. 13021

SZÁZKILENCVEN HOLDAS prima birtok épületekkel, kisajátítás alól mentesített, eladó Haász-iroda Strada Românului (Zrinyi-utca) 6. 13522

BIZTOS TÖKEBEFEKTETÉSEK. Magánház 5 szobás lakással 180 ezer Leiért — Adómentes magánház 3 szobás, előszobás lakással. — Két bérház együttesen 250 ezer Leiért. — Magánház 4 szobás, fürdőszobás lakással 280 ezer Leiért — Üzletházak 140 ezer Leitől 300 ezer Leiig. — Vidéki házak üzletekkel eladók Haász-iroda Strada Românului (Zrinyi-utca) 6. 13522

Üzletek.

VEGYESKERESKEDÉS más vállalkozás miatt lakással eladó Mosozy-telep Str. Budai Deleanu 9. 2130

JÖMENETELU rövidáru üzletemet eladnám, vagy circa 150.000 Lelei fiatal társat keresek. Cim Wallinger hirdetőjében. 13233

Ellátás.

KÉT uri egyén elsőrendű ellátást kaphat május 1-re. Cim Kelet hírlapiroda. 13102

Különféle.

HETVENEZER Leies kölcsönre volna szükségem, első helyen való betáblázás és megfelelő kamat mellett, három hónapra Cim Wallinger hirdetőjében. 13233

ÚJ MALOMHOZ társ kerestetik. Bővebbet Koch Jánosnál. Ottlaka. 2075

DIRECTE importált legfinomabb eredetű norvég, kevéssé halszagu Cod-liver-oil Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszerészára Arad. 12831

MŰHELYNEK megfelelő világos helységet keresek. Cim Gheorge Lazar 17. (Simonyi-utca). 2128

KISEBB RAKTAR vagy pincehelyiség a főtér közelében kerestetik. Cim a kiadóban. 2124

ZONGORA néhány órai gyakorlásra kiadó. Érdeklődők irjanak „Zongora” jelígre kiadóba. 2131

Mészégető telep kőbányája részére keres

bányamestert,

esetleg azonnali belépésre. Ajánlatokat eddigi működés és igények megjelölésével Kelet hírlapirodába Arad „Szakértő” jelígre. 13102

Perfect gyors- és gépirónó

ki a német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, azonnalra

felvétetik.

Románul tudók előnyben részesülnek.

SCHENKER & Co.

szállítmányozási vállalat Csánádi palota Jelentkezés d. e. 8—10-ig, d. n. 5—7-ig.

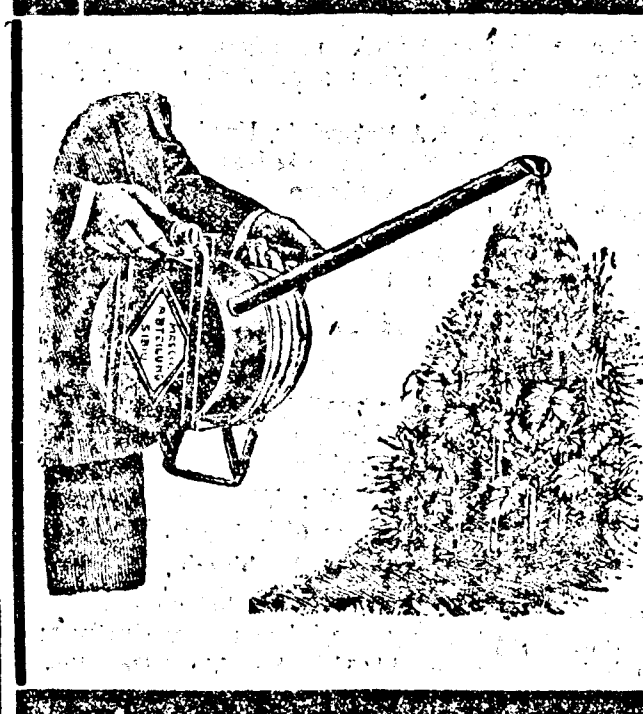
Malomhenger rovátkolást vállal, száma és törekrázó tengelyeket, valamint öntvényeket rövid idő a'att szállit: 1929

Raktáron tart:

Új és használt 6—8—10—14—16, 20—24 HP benzín motorokat, továbbá 6—8—10—18—24—30 HP. nyersolajmotorokat, valamint 6—8 HP. cséplő garnitúrákat.

Aradi Vasipari R. T.

Vasöntöde és Gépgyár Arad.

SZÖLLŐPERMETEZŐK

Háti kénporfúvók és szabad.

Kézi kénporfúvók

a legolcsóbban kaphatók nagyban

az E. Sz. G. E. Géposztályánál

Sibiu (Nagyszében) Só-utca 22.

Utleveleket 55 leiért láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Fürst Jenő pénzváltóüzlete, Bulv. Reg. Maria (Andrássy-tér) 20. és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Marasesti (Kossuth-utca.)